

De Turkse tortel is een duif. Maar geen gewone huis-tuin-en-keukenduif, o nee. Met zijn wat bescheidener formaat, exotische afkomst en onwaarschijnlijke prestaties op het gebied van de voortplanting is hij beslist heel bijzonder. Ook in Gouda worden Turkse tortels vaak gespot: ze staan op de 7de plaats bij de vogeltelling in onze wijk en we hebben ze zelf ook in de tuin. En dat was vroeger allemaal wel heel anders.

Turkse tortels (*Streptopelia decaocto*) zijn licht beigegrijs en ze hebben een zwartwitte halsband om. Dat laatste vooral onderscheidt de tortels van de andere duiven. Met een gemiddelde grootte van 30 cm, een gewicht van 200 gram zijn ze kleiner en lichter dan andere duivensoorten. En de tortel heeft een langere staart. Ook de tortelroep verschilt van het gekoer van andere duiven. Het is een liedje van maar drie klanken, waarbij de tweede langer is dan de eerste en de derde. Het lijkt erg op de meest voorkomende regel in popliedjes: I love you.... De term tortelduifjes zal ons ook allemaal bekend zijn. Deze term is volkomen correct, want tortels komen altijd in paren voor. Tot slot zijn Turkse tortels geen moeilijke vogels: ze eten van alles: zaden, insecten, vruchten en (als het even kan) granen. En ze bouwen hun slordige nesten overal. In bomen, struiken, dakgoten, balkons, bloembakken, regenpijpen, je kunt het zo gek niet bedenken.

Toch zijn Turkse tortels nog helemaal niet zo lang in Nederland. Het eerste geregistreerde broedpaartje werd genoteerd in 1955 vlakbij Oldenbroek. Oorspronkelijk komt de vogel uit Klein-Azië en hij begon aan zijn opmars via de Balkan rond 1930. Na de Tweede Wereldoorlog veroverde de

vogel Duitsland. Engeland werd in 1953 gekoloniseerd en Ierland zes jaar later. Tegen het einde van de 20ste eeuw werd de Turkse tortel gevonden tot in het noorden van Noorwegen, in de Oeral in Rusland en op het hele Noord-Afrikaanse continent. Alleen IJsland hebben ze nog niet ontdekt.

Wel zijn ze de oceaan al overgestoken. In Florida zijn ze door de mens geïntroduceerd omdat het zo'n 'grappige vogel' was en als 'verrijking voor de vogelstand' gezien werd. Nou, dat hebben ze geweten in de VS. De Turkse tortels zijn inmiddels tot in 22 staten van de VS opgerukt (en in Canada), tot groot ongenoegen van de graanboeren. Maar ook in ons land wordt de opmars van de Turkse tortels soms met lede ogen aangezien en wordt het betreurd dat zij nu als 'inheemse soort' te boek staan. Want dat betekent dat je er niet op mag schieten (zonder vergunning), terwijl die 150.000 tot 200.000 broedparen in ons land letterlijk heel wat graantjes meepikken van de oogst.

Zijn de tortels dan invasieve exoten, zoals de halsbandparkiet, de nijlgans of de Amerikaanse riviervalk die ons land – en ons park! – teisteren? Nee, want invasieve exoten worden hier (bedoeld of onbedoeld) naartoe gebracht door mensen, zoals dat in de VS gebeurde. Maar de tortels in Nederland zijn echt helemaal op eigen kracht komen aanvliegen. Blijft de vraag over: waarom komen ze dan hierheen? Het antwoord is heel simpel: er waren er gewoon veel te veel in hun oorspronkelijk gebied en dan gaat het overschot op stap.

En daarmee kom je op de ongelooflijke vruchtbaarheid van deze tortelsoort. De eerste nesten verschijnen half februari, de laatste in november.

Ze leggen (gelukkig maar) twee witte eieren per nest. Dan nog ruim twee weken broeden en de jongen vliegen na een dag of 20 al het nest uit. Tortels kunnen echter wel vijf keer per jaar nesten en de jongen uit de eerste legsel worden in datzelfde jaar zelf al weer jonge ouders. Tortels zijn monogaam en omdat ze een jaar of 15 oud worden, kun je uitrekenen hoeveel tortels een paartje in die tijd kan voortbrengen. Je komt op astronomische getallen. Er zijn echt maar heel weinig andere vogels die dat voor elkaar krijgen. En toch, toch vind ik het wel gezellig, als ik ze hoor roepen op het dak of in de bomen. I love you, I love you.... Het heeft wel wat.